

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ

ОСОБИСТІСТЬ ТА СУСПІЛЬСТВО В ЦИФРОВУ ЕРУ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР

МАТЕРІАЛИ V МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

16 квітня 2025 року

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

**Факультет психології, політології та соціології
Кафедра психології**

*V МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ*

**«ОСОБИСТІСТЬ ТА СУСПІЛЬСТВО В ЦИФРОВУ
ЕРУ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР»**

16 квітня 2025 року

Одеса – 2025

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор – **Аракелян М.Р.**, доктор юридичних наук, професор, проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», заслужений юрист України.

Члени редколегії:

Цільмак О.М. – доктор юридичних наук, професор, завідувачка кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Татьянчиков А.О. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Шмаленко Ю.І. – кандидат політичних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Лісовенко А.Ф. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Ташматов В.А. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія».

Матеріали представлені в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за їх зміст.

Особистість та суспільство в цифрову еру: психологічний вимір : матеріали V міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 16 квітня 2025 року) / за заг. ред. проф. Аракеляна М.Р. Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2025. 160 с.

*ДОПОВІДІ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ ЗА ТЕМАТИЧНИМИ
НАПРЯМКАМИ*

<i>Абдуллаєва Анна Русланівна, Рєпнова Тетяна Петрівна</i> СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ ДО СТВОРЕННЯ СІМ'Ї.....	39
<i>Аль-Бітар Софія Сафуанівна</i> ВАЖЛИВІСТЬ САМООЦІНКИ ДЛЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я.....	41
<i>Афонін Дмитро Сергійович</i> РОЛЬ ТА МЕХАНІЗМИ ЕМОЦІЙНО-ЕМПАТІЙНОГО КОМПОНЕНТУ В УЯВНОМУ МОДЕЛЮВАННІ ПРИ РЕКОНСТРУКЦІЇ ПОДІЇ ЗЛОЧИНУ...	43
<i>Бакурідзе Ніна Григорівна</i> КЛІНІЧНИЙ ВИПАДОК НЕЙРОПСИХОЛОГІЧНОЇ ДІАГНОСТИКИ ПІСЛЯ ВИБУХОВОЇ ЛЕГКОЇ ЧЕРЕПНО-МОЗКОВОЇ ТРАВМИ.....	47
<i>Банєва Таїсія Русланівна</i> РОЛЬ СІМ'Ї ТА СОЦІАЛЬНОГО ОТОЧЕННЯ У ПОДОЛАННІ ЗАЛЕЖНОСТЕЙ.....	49
<i>Божко Єлизавета Андріївна, Рєпнова Тетяна Петрівна</i> ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ.....	52
<i>Виноградова Каріна Володимирівна</i> ПОРУШЕННЯ ОБРОБКИ СЕНСОРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ДІТЕЙ РАНЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	54
<i>Волошанюк Ольга Олегівна</i> ВИБІР ШЛЯХУ: СВОБОДА ЧИ ОBOB'ЯЗОК ПЕРЕД СУСПІЛЬСТВОМ?....	57
<i>Геращенко Олександр Сергійович</i> КІБЕРСОЦІАЛІЗАЦІЯ СТУДЕНТІВ ПСИХОЛОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ.....	58
<i>Григор'єва Катерина Олексіївна, Рєпнова Тетяна Петрівна</i> ЕМОЦІЙНА НАПРУЖЕНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ ДІЯЛЬНОСТІ ПРАЦІВНИКІВ ДСНС.....	61
<i>Гулько Маргарита Олегівна</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЛІДЕРСТВА У СТУДЕНТСЬКИХ ГРУПАХ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	63

Список використаних джерел

1. Гоулман Д. Емоційний інтелект. Київ : Vivat, 2018. 512 с.
2. Лабач М. Емоційний інтелект як передумова успішного розвитку особистості. *Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*. 2016. № 13. С. 214–220.
3. Репнова Т.П. Психологічні змісти культури почуттів підлітків перед викликами війни. «Актуальні питання психології у сучасному інноваційному просторі» Зб. наук. праць за матеріалами III Міжнародної науково-практичної конференції / Одеський національний морський університет, 13-14 травня, 2022 р. Одеса: ОНМУ. С. 222-225.
4. Репнова Т.П., Кнутова М.В. Емпатія як важливий компонент соціального розвитку особистості та її емоційної культури. «Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів» Зб. наук. праць за матеріалами Міжнар. наук.-практ. конференції, 26 квіт. 2024 р., / НУ» ОЮА»; за заг. ред. С.В. Ківалова. Одеса: Фенікс, 2024. С. 827-829.

Ключові слова: емоційний інтелект, гендерні особливості, підлітковий вік, соціалізація, психологічний розвиток.

Key words: emotional intelligence, gender differences, adolescence, socialization, psychological development.

Виноградова Каріна Володимирівна

*здобувачка 4 курсу факультету психології, політології та соціології
Національний університет «Одеська юридична академія»*

ПОРУШЕННЯ ОБРОБКИ СЕНСОРНОЇ ІНФОРМАЦІЇ У ДІТЕЙ РАННЬОГО ТА ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Сенсорна інтеграція відіграє фундаментальну роль у формуванні базових навичок самообслуговування, навчання та соціальної взаємодії. Порушення у цій сфері можуть призводити до каскадних ефектів, впливаючи на емоційний розвиток, поведінку та академічну успішність дітей. Своєчасна діагностика та ефективна корекція сенсорних порушень дозволяють мінімізувати їх негативний вплив на подальший розвиток дитини.

Сучасні підходи до вивчення сенсорних порушень характеризуються інтегративністю та мультидисциплінарністю. Поєднання знань з нейробіології, психології, педагогіки та медицини створює основу для розуміння складних механізмів сенсорної обробки та розробки ефективних методів втручання. Такий комплексний підхід дозволяє враховувати індивідуальні особливості кожної дитини та розробляти персоналізовані корекційні програми.

Процес сенсорної інтеграції розпочинається з внутрішньоутробного періоду та активно розвивається протягом перших років життя дитини. У дітей раннього віку сенсорна інтеграція характеризується поступовим

удосконаленням здатності до обробки та координації інформації від різних сенсорних систем [2, с. 78]. Тактильна, вестибулярна та пропріоцептивна системи формують основу для розвитку більш складних сенсорних процесів та моторних навичок.

Сенсорна інтеграція тісно пов'язана з емоційним розвитком дитини, оскільки сенсорний досвід впливає на формування емоційних реакцій та поведінкових патернів. Позитивний сенсорний досвід сприяє розвитку впевненості у собі та готовності до дослідження навколишнього світу, тоді як негативний досвід може призводити до уникнення певних видів діяльності та обмеження досвіду [5, с. 123].

Порушення обробки сенсорної інформації являють собою неврологічні дисфункції, що характеризуються труднощами у сприйнятті, інтерпретації та організації сенсорних стимулів [1, с. 46]. Ці порушення можуть проявлятися у різних формах та ступенях тяжкості, впливаючи на здатність дитини ефективно функціонувати у повсякденному житті. Дисфункція сенсорної інтеграції може торкатися однієї або декількох сенсорних модальностей одночасно, створюючи складну картину порушень.

Складання сенсорного профілю дитини є важливим інструментом [6] в руках фахівця, який працює з дітьми з порушеннями розвитку. Такий профіль дозволяє чітко описати сильні й слабкі сторони сприйняття дитини, визначити тригери, що викликають дистрес, і сформувані гіпотези щодо адаптивних стратегій, які можуть бути використані у процесі терапії.

Терапевтична робота передбачає врахування індивідуальних потреб [6] дитини: наприклад, уникнення зайвого шуму для гіперчутливих дітей або, навпаки, додаткове стимулювання через рухову активність для гіпочутливих. Важливим підходом є створення так званих «сенсорних дієт» – індивідуальних програм щоденних активностей, які підтримують нейрофізіологічну рівновагу.

Особливої уваги заслуговує метод створення сенсорного щоденника або карти сенсорної поведінки [5], яку веде педагог або батько/мати. Завдяки щоденному аналізу реакцій дитини на певні стимули можна виявити закономірності, попереджати епізоди дистресу та ефективніше адаптувати заняття. Успішні стратегії включають тактильні ігри, рухові активності, вправи на баланс і пропріоцепцію.

Освітнє середовище має величезне значення [5] для розвитку дитини, особливо в контексті сенсорної інтеграції. Для дитини з порушенням СОІ звичайне середовище може стати джерелом стресу. Наприклад, яскраве освітлення, гучні дзвінки, скупченість дітей у приміщенні здатні викликати негативні реакції – від тривоги до агресії або самоізоляції.

Одним з підходів до подолання цих труднощів є створення в освітньому просторі так званих «сенсорних островів» – зон [5], де дитина може розслабитися, відновити внутрішню рівновагу, заспокоїтися після перевантаження. Також важливими є «сенсорні перерви» – короткотривалі активності, спрямовані на зміну стану нервової системи, які можна інтегрувати у структуру навчального дня.

Варто наголосити, що підготовка педагогічного персоналу до роботи з дітьми із сенсорними особливостями повинна бути системною. У межах курикулумів педагогічних ЗВО слід запроваджувати модулі з основ нейропсихології, сенсорної інтеграції, а також методики адаптації занять. У закладах освіти можуть функціонувати мультидисциплінарні команди [5], які координують розробку індивідуальних освітніх траєкторій, враховуючи сенсорні потреби кожного учня.

Узагальнюючи вищенаведене, можна зазначити, що сучасний підхід до підтримки дітей із порушеннями сенсорної обробки має базуватися на розумінні унікальності кожної дитини. Це означає відмову від стандартних рішень і шаблонних програм на користь персоніфікованих стратегій, які враховують специфіку розвитку, потреби і можливості.

Інтеграція зусиль педагогів, психологів, терапевтів і батьків є критично важливою. Тільки командна взаємодія та системне бачення проблеми дозволяє створити справді інклюзивне середовище, де кожна дитина може реалізувати свій потенціал. Таким чином, інтеграція знань про сенсорну обробку у структуру шкільної, дошкільної, медичної та родинної взаємодії – це шлях до формування суспільства, що визнає цінність різноманітності і створює умови для розвитку кожної дитини.

Список використаних джерел

1. Гаврилюк А. Р. Розвиток діалогічного мовлення дітей дошкільного віку із ЗНМ. 2024. URL: <https://dspace.znu.edu.ua/xmlui/handle/12345/24880> (дата звернення 11.04.2025)
2. Горелик О. В. Сенсорне виховання та його вплив на гармонійний розвиток дітей старшого дошкільного віку. 2024. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/15336> (дата звернення 11.04.2025)
3. Кларк Г. Дж. Ф., Чандлер Б. Є. Best practices for occupational therapy in schools. Bethesda: AOTA Press, 2016. 312 с.
4. Мешкова Д. Психологічний супровід дітей з розладами аутистичного спектру в освітньому просторі. 2024. URL: <https://etnuir.tnu.edu.ua/handle/123456789/373> (дата звернення 11.04.2025)
5. Міллер Куханек Г., Ватлінг Р. (ред.). Autism across the lifespan: A comprehensive occupational therapy approach. Bethesda: AOTA Press, 2018. 392 с.
6. Шааф Р. К., Майо З. Clinician's guide for implementing Ayres Sensory Integration®. Bethesda: AOTA Press, 2015. 248 с.

Ключові слова: сенсорна інтеграція, порушення сенсорної обробки, ранній розвиток, дошкільний вік, індивідуальний сенсорний профіль, гіперреактивність, гіпореактивність.

Keywords: sensory integration, sensory processing disorder, early development, preschool age, individual sensory profile, hyperreactivity, hyporeactivity.

Волошанюк Ольга Олегівна

здобувачка 3 курсу факультету психології, політології, соціології

Національний університет «Одеська юридична академія»

Науковий керівник: кандидат психологічних наук, доцент Таїматов В.А.

ВИБІР ШЛЯХУ: СВОБОДА ЧИ ОBOB'ЯЗОК ПЕРЕД СУСПІЛЬСТВОМ?

У наш час, в якому світ стрімко змінюється під впливом глобалізаційних процесів, розвитку технологій, зростання особистісної автономії, питання вибору життєвого шляху стає надважливим важливим. Перед молоддю частіше постає перед складний вибір: чи йти за покликом серця, обираючи шлях самореалізації та саморозвитку, чи відповідати очікуванням родини, суспільства та культури. Визначення балансу між свободою та відповідальністю є ключовим фактором як для особистого становлення, так і для розвитку гармонійного суспільства [1].

Свобода у виборі власного життєвого шляху- це одна з найважливіших складових людського буття. Вона дає змогу розкрити внутрішній потенціал, розвивати здібності, діяти згідно з власними переконаннями. Однак у суспільстві свобода завжди межує з відповідальністю – перед рідними, колективом, нацією. Вибір, зроблений людиною, не ізольований – він впливає на інших, формує соціальну атмосферу, культурні настанови, моральні орієнтири.

За даними досліджень психолога Віктора Франкла, авторського методу логотерапії, ключ до відчуття щастя та життєвої повноти – саме у знаходженні особистого сенсу. Такий сенс неможливо нав'язати ззовні – він має бути відкритий людиною самостійно. Але в процесі пошуку особа постійно співвідносить свої бажання із суспільними очікуваннями. Цей діалог між «Я хочу» і «Я повинен» формує унікальний життєвий шлях.

Інша цікава думка належить американському філософу Джону Ролзу, який розглядає справедливість як рівновагу між особистими інтересами та суспільним добром. Це ще раз доводить, що справжня свобода не може існувати без поваги до інших [3, с. 308].

У сучасному світі також активно розвиваються концепції soft skills – емоційного інтелекту, критичного мислення, емпатії. Ці навички допомагають людині не тільки знайти свій шлях, а й обрати його відповідально, розуміючи свій вплив на інших.

Філософія вчить нас, що свобода та відповідальність – поняття взаємозалежні. Якщо відокремити свободу від відповідальності, вона може перетворитися на егоїзм або безвідповідальність. У той же час, обов'язок без можливості вибору веде до обмеження особистості. Гармонія між цими двома початками – це шлях до особистої цілісності та соціального миру.